

BAROKK KEMENCE BEMUTATÓ- TEREM A RÁTH-HÁZBAN

Örökségvédelmi hatósági
engedély kérés

1053 Budapest, Papnövelde u.2.

Tel.: +36/30/9-642-169

Fax: +36/1/317-99-82

Mail: attila.jeney@gmail.com

Web: <http://papnovelde2.hu/>

A Belváros szívében, a Papnövelde utca 2. szám alatt található klasszicista stílusú lakóházat Hild József építette Ráth Károly megbízásából 1841(–42)-ben két barokk épület felhasználásával. A birtokában lévő egyik épület, a mai Veres Pálné utcai oldalon, egyemeletes, a másik, a mai Cukor utcai oldalon, földszintes volt. Az előbbiben működött az Arany Oroszlán Patika, melynek a pincéjében gyógynövényeket, korábban bort is tárolhattak, az utóbbi alatt egy igen nagy méretű – a maga nemében egyedülálló – *pékkemencét* találunk ma is, Pest talán legrégebbi kemencéjét.

Nem kizárt, hogy egy további, egykor a telken álló épület maradványait is felhasználta Hild a munkálatok során, amire a pince meglehetősen bonyolult kialakítása utal.

1. ábra Hild József

2. ábra Ráth Károly

Ráth Károly, az építető, jogász, várospolitikus volt, később az egyesített főváros, Budapest első főpolgármestere, aki ezt a címet több mint húsz éven keresztül, 1873-tól egészen haláláig viselte.

A Ráth-ház 1842-re készülhetett el, de nincs arról tudomásunk, hogy maga Ráth Károly valaha is az immár 170 éves épületben lakott volna.

A házról készült rajzokat, fotókat inkább a szomszédos épületeknek köszönhetjük. A szomszédban állt a Zichy-palota, majd tovább az egyetem nyomdája, túloldalon a szeminárium, melynek az utca a nyelvújítás kori nevét köszönheti. Először a nyomdát bontották le, majd a palota lett a városfejlesztés „áldozata”, kicsit

több mint 100 éve építették a helyére az Apáczai Gimnáziumot.

A Papnövelde utca 2. számú ház a barokk alapok ellenére nemes arányaival Hild egyik legtisztább, legharmonikusabb klasszicista épülete. Különösen szép az íves lépcsőházban a fabábos korlát kecses balusztersora, nyugalmat, kiszámíthatóságot sugall az egyszerű, minden felesleges díszítést mellőző pálcarács korlát az emeleteken. A süttői vörös mészkőből készült függőfolyosókat szépen ívelt kőkonzolok tartják.

3. ábra Az épület belülről

Az épület végül jó példája a Hild József nevéhez kötött új bérháztípusnak. A zárt udvar fölött mindkét emeleten függőfolyosó fut végig, lehetővé téve az ott lakók közötti kapcsolat, kommunikáció kialakulását. A két lépcsőház közül az egyik jellemzően elegáns, a finoman díszített bejárati előcsarnokhoz kapcsolódik. A cselédlépcső a ház hátsó traktusában van, ahol a szerényebb, udvarra néző helyiségeket találjuk.

A ház fő nevezetessége a Veres Pálné utcai földszinti árkádsor helyén 1810-től 1951-ig működött *Arany Oroszlán Patika*

volt. Berendezésének egy részét az államosítást követően a Kiscelli Múzeumba vitték, azóta is ott látható.

A Papnövelde utca 2., a Ráth-ház természetesen műemlék. A lakók saját erejükből igyekeznek értékeit megőrizni, amennyire ez lehetséges, hírt adni róla, vagy bemutatni az érdeklődők számára, például a Kulturális Örökség Napjai alkalmából.

A 2011. évi KÖN alkalmával a házat meglátogató vendégek meglepő érdeklődést mutattak a pincében található kemence iránt. Ez indított bennünket arra, hogy szakemberek bevonásával

megpróbáljunk minél többet megtudni a különös, titokzatos, igen jó állapotban fennmaradt építményről, mely az épület eredeti, barokk kori magjához tartozik.

4. ábra A kemence takarítása a KÖN után

Dr. Oláh András, a Sütőiparosok, Pékek című szaklap felelős szerkesztője szerint egy nagyméretű, ovális, úgynevezett magyar pékkemencéről van szó, melyet Hild József a ház 1841-es klasszicista átépítése során a nagy tömege miatt nem bontatta el.

Véleménye szerint érdemes lenne a kemence történetét,

funkcióját, szerkezetét tekintve kutatást kezdeményezni..

A 2012. évi KÖN alkalmából vendégül láthattuk az épületben a Magyar Pékek Fejedelmi Rendjét. A korabeli kemencék, és a klasszikus pék szakma titkairól Turi Tibor, a Nagykőrösi Toldi Miklós Élelmiszeripari Középiskola oktatója tartott a helyszínen előadást az érdeklődőknek, illetve Nagykőrösön készült finomságokkal is kedveskedett a látogatóknak.

A rendezvényen több, városi sétákat szervező cég idegenvezetője is részt vett, és felvették az épületet, a patika és a kemence bemutatásával együtt, a meglátogatandó helyek listájára.

Többekben felmerült a gondolat, hogy nagyon jó lenne a kemence környékén a mára feleslegessé vált pincerekeszeket lebontani és a kemencét körülvevő munkaterületet visszaállítani, ahol egykor a pékmester és a segédek dolgoztak.

A Magyar Pékek Fejedelmi Rendje kilátásba helyezte, hogy a korabeli berendezést idéző tárgyakkal: vetőlapátokkal, dagasztóteknőkkel és egyéb felszerelésekkel segít a helyiség rekonstrukciójában, hogy a városi séták rendszeresen, szervezeten idelátogató résztvevői számára maradandó élményt tudjunk nyújtani, felhívva a figyelmet a klasszikus magyar pékárukra, illetve a patinás épület már említett értékeire.

2013. tavaszán indultunk a “Budapest Bank Budapestért” Alapítvány első félévi pályázatán a “Műemlékvédelem, épített értékek megóvása, bemutatása” témakörben, és 250 ezer forintot nyertünk, hogy a – feltehetően barokk kori – kemencét méltó körülmények között tudjuk bemutatni, ezzel érdekesebbé, értékesebbé téve a házat.

2013. augusztus 13-án Vinkovits Zsuzsanna – az épület műemléki felügyelője – helyszíni szemlét tartott. Megállapítást nyert, hogy az elbontandó pincerekeszek falazata nem teherhordó, a lebontás az épület állékonyságát nem veszélyezteti.

Azzal a kéréssel fordulunk Budapest Főváros Kormányhivatalának Kulturális Örökségvédelmi Irodájához, hogy a 4., 5. mellékletben jelöltek szerint szíveskedjen hozzájárulni a kemencét övező tér átalakításához abból a célból, hogy a kemencét a maga teljességében be tudjuk mutatni, illetve itt elhelyezhessük a reményünk szerint rendelkezésünkre bocsájtott pékipari eszközöket, a pékművességet bemutató tablókat.

Köszönettel:

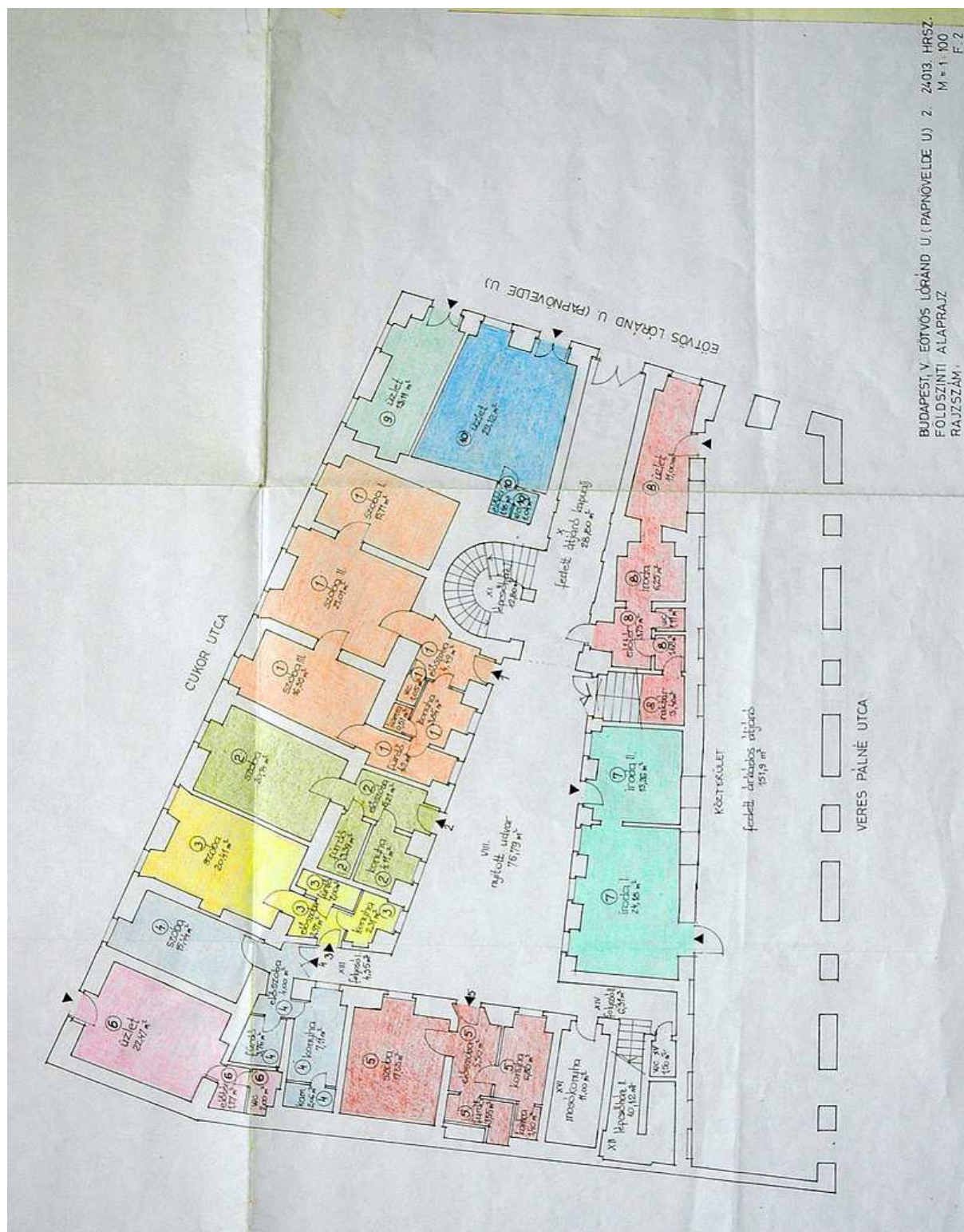

Budapest, 2013. december 4.

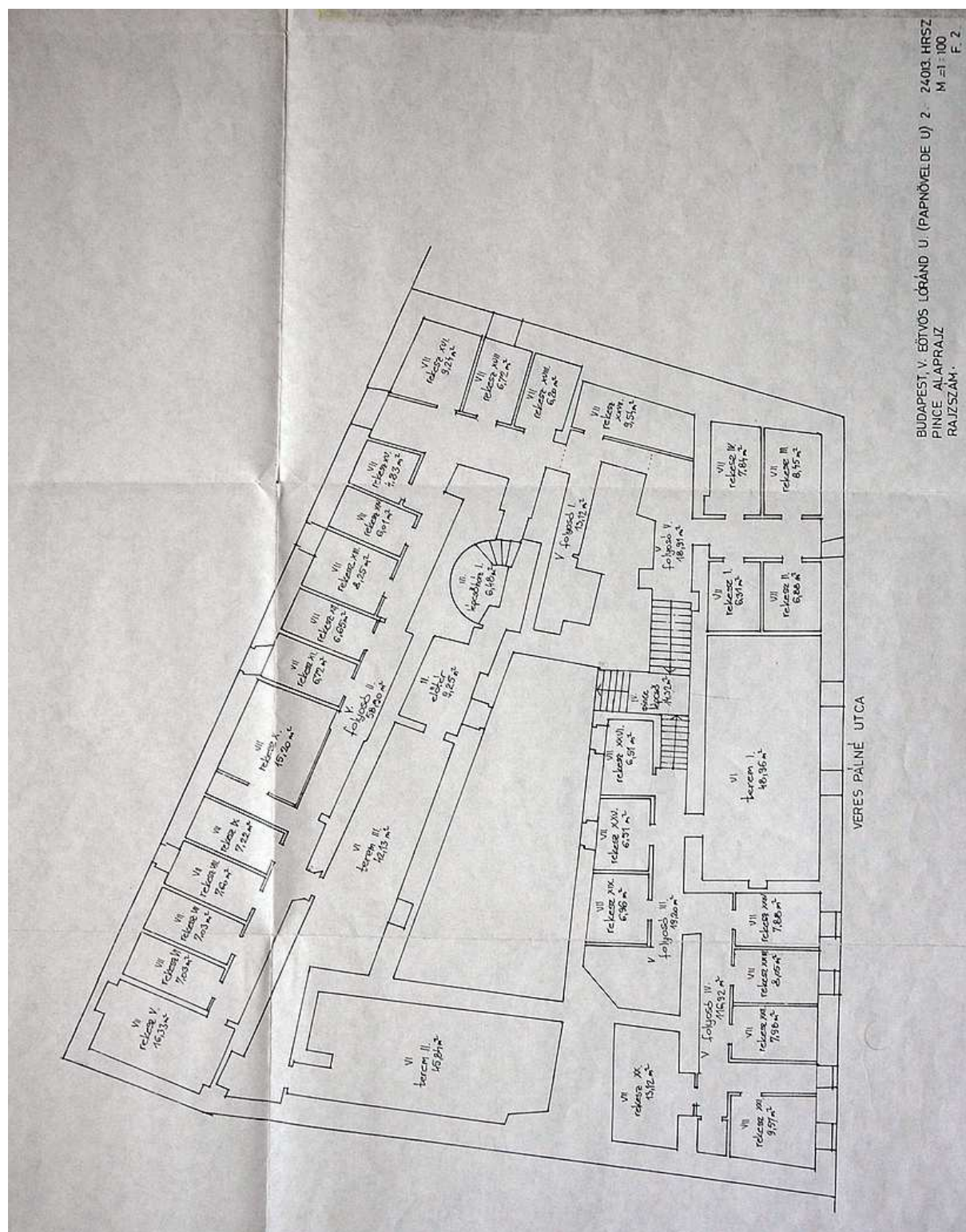
Mellékletek:

1. Átnézeti rajz a földszintről
2. Átnézeti rajz a pincéről
3. Fotó dokumentáció
4. A jelenlegi állapot méretekkel
5. A tervezett állapot méretekkel

1. Átnézeti rajz a földszintről:

2. Átnézeti rajz a pincéről:

3. Fotó dokumentáció:

Pince bejárat

A kemence megközelítése

A kemence teljesen „elveszik” a pincerekeszek között:

Az elbontandó rekeszek:

A kemence mögött folyt a munka

A kemencét ezen a nyíláson keresztül fűtötték:

Látható lesz a barokk boltozat:

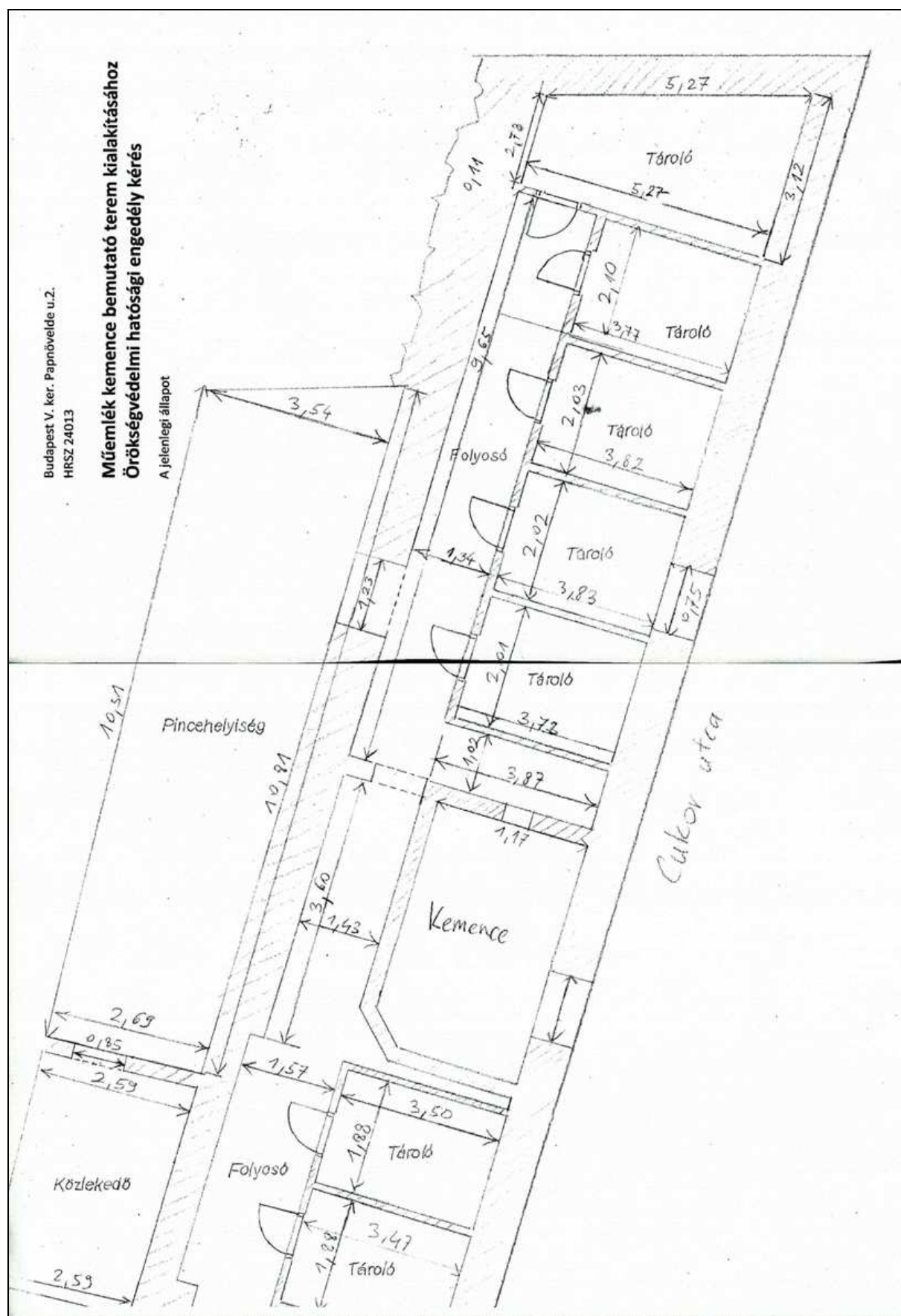
Nem tartó falakról van szó:

A rekeszek falazata láthatóan nincs szoros kapcsolatban a boltozattal:

4. Jelenlegi állapot:

5. Tervezett állapot:

